

2009. április 24, péntekig

Bosznia-hercegovinai helyzet

P6_TA(2009)0332

Az Európai Parlament 2009. április 24-i állásfoglalása a bosznia-hercegovinai helyzetről

(2010/C 184 E/22)

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Általános és Külkapcsolatok Tanácsa 2003. június 16-i, a Nyugat-balkánról szóló következtetéseire, valamint annak a 2003. június 19.–20-i tesszaloniki Európai Tanács által jóváhagyott „Thesszaloniki cselekvési program a Nyugat-Balkánért: az európai integráció útján” című mellékletére,
  - tekintettel az egyrészt az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészt Bosznia-Hercegovina között 2008. június 16-án aláírt stabilizációs és társulási megállapodásra,
  - tekintettel az egyrészt az Európai Közösségek és tagállamaik, másrészt Bosznia-Hercegovina közötti stabilizációs és társulási megállapodás megkötéséről szóló 2008. október 23-i állásfoglalására ⁽¹⁾,
  - tekintettel Valentin Inzko 2009. március 11-i, az EU új bosznia-hercegovinai különmegbízottjává történt kinevezésére ⁽²⁾,
  - tekintettel a bosznia-hercegovinai Horvát Demokratikus Közösség (HDZ BiH), a Független Szociáldemokrata Szövetség (SNSD) és a Demokratikus Fellempes Pártjának (SDA) vezetői által 2008. november 8-án, az alkotmányos reformról, az állami tulajdonról, a népszámlálásról és a Brčko körzetről szóló, Prudban kiadott közös nyilatkozatra és az azt követő tárgyalásaikra,
  - tekintettel eljárási szabályzata 103. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel a bosznia-hercegovinai politikai légkör állandó romlása jelentős aggodalommal tölti el az Európai Parlamentet,
- B. mivel Bosznia-Hercegovina állama, a daytoni békemegállapodás (DPA) szerint is annak a vágnak a kézzelfogható bizonyítéka, hogy az 1990-es évek brutális harcait követően tartós megbékélés jöjjön létre a különböző közösségek között,
- C. mivel ez a megbékélési folyamat az ország európai integrációjának elválaszthatatlan részét képezi, ugyanis az integráció alapvetően ugyanazon értékeken alapul, amelyeken az EU is nyugszik,
- D. mivel az Európai Közösségek és Bosznia-Hercegovina között létrejött, fent említett stabilizációs és társulási megállapodás egyértelműen azt az üzenetet hordozza, hogy Bosznia-Hercegovina számára az uniós tagság ígérete valóságos és elérhető, amennyiben az ország megfelel a koppenhágai kritériumoknak és keresztülviszi az európai partnerségi prioritásokban összefoglalt szükséges reformokat,

⁽¹⁾ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0522.

⁽²⁾ A Tanács 2009. március 11-i, 2009/181/KKBP sz. közös fellépése az Európai Unió bosznia-hercegovinai különmegbízottja kinevezéséről (HL L 67., 2009.3.12., 88. o.).

2009. április 24, péntekig

- E. mivel Bosznia-Hercegovina területi integritásának bármilyen jellegű megkérdőjelezése nemcsak a daytoni békemegállapodás megsértését jelenté, amelynek értelmében egyetlen terület sem szakadhat el az országtól, hanem egyúttal ütközne a tolerancia és az etnikai közösségek békés egymás mellett élése elvével, amely az egész Nyugat-Balkán stabilitásának alapja,
- F. mivel éppen ezért a nemzetközi közösség és az EU semmiképpen nem fogja elfogadni, sem tolerálni Bosznia-Hercegovina bármilyen megosztását,
1. úgy véli, hogy az európai integráció a Nyugat-Balkán teljes népességének legfőbb érdeke; ezért sajnálja, hogy a bosznia-hercegovinai politikusok képtelenek megállapodni egy közös politikai jövőről országuk számára, rövidlátó nacionalista okok miatt veszélyeztetve az EU-hoz történő csatlakozást, egy olyan célt, amely békét, stabilitást és jólétet teremtené Bosznia-Hercegovina lakossága számára;
2. emlékezteti Bosznia-Hercegovina politikai vezetőit arra, hogy az EU-hoz történő csatlakozás egyet jelent azon értékek és szabályok elfogadásával, amelyekre az Unió épül, nevezetesen az emberi jogok, így a kisebbségek jogainak tiszteletben tartása, a szolidaritás, amely népek és közösségek között is értendő, a tolerancia a különböző hagyományok és kultúrák viszonylatában is, a jogállamiság, így az igazságszolgáltatás függetlenségének tiszteletben tartása, illetve a demokrácia, amelybe beletartozik a többségi szabály elfogadása és a véleménynyilvánítás szabadsága is; sürgeti a politikai vezetőket, hogy tartózkodjanak a gyűlöletpolitikától, a nacionalista programoktól és a szeparatizmustól, és elítéli a reformoktól való egyoldalú visszalépést;
3. emlékeztet továbbá arra, hogy az uniós tagság lehetősége Bosznia-Hercegovina mint egyetlen ország, nem pedig egyes részei számára áll fenn, valamint hogy ebből következően teljességgel elfogadhatatlanok az elszakadással való fenyegetések és az állam szuverenitását aláásó egyéb törekvések;
4. ebben a tekintetben sürgeti valamennyi illetékes hatóságot és a politikai vezetést, hogy sokkal jobban összpontosítsanak a megbékélésre, a kölcsönös megértésre és a béketeremtő intézkedésekre annak érdekében, hogy megalapozzák az ország stabilitását és az etnikai csoportok közötti békét;
5. megismétli, hogy amennyiben Bosznia-Hercegovina komolyan csatlakozni kíván az EU-hoz, meg kell felelnie a következő feltételeknek:
- a) az állami intézményeknek képesnek kell lenniük az uniós csatlakozáshoz szükséges reformok elfogadására és hatékony végrehajtására;
- b) az államnak ezért olyan közintézményeket kell létrehoznia, amelyek a jogállamiságon alapulnak és hatékony döntéshozatalra képesek; ezeknek az intézményeknek működőképességük, hitelesnek, politikai befolyástól függetlennek kell lenniük, és megfelelő forrásokkal kell rendelkezniük;
6. úgy véli, hogy a fenti követelményeket Bosznia-Hercegovinának a következő kritériumokon alapuló alkotmányos reformja útján lehet elérni:
- a) a hatalomnak megfelelő jogalkotási, költségvetési, végrehajtási és igazságszolgáltatási hatáskörrel kell rendelkeznie ahhoz, hogy az EU tagállamként működhessen, létre tudjon hozni és fenn tudjon tartani egy működőképes egységes piacot, elő tudja mozdítani a gazdasági és szociális kohéziót, valamint képviselni és védelmezni tudja az ország érdekeit külföldön;
- b) az ország irányításában részt vevő igazgatási szintek számának arányban kell állniuk Bosznia-Hercegovina pénzügyi forrásaival, és a hatáskörök hatékony, következetes és eredményes megosztásán kell alapulnia;

2009. április 24, péntekig

- c) a létfontosságú nemzeti érdekek Bosznia-Hercegovinán belüli megóvásának összegegyeztetetőknek kell lennie az ország cselekvőképességével;
- d) valamennyi kisebbségi közösségnek ugyanazon jogokat kell élveznie, mint a nemzetalkotó népeknek, amibe beletartozik, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye rendelkezéseivel – és az Európa Tanács Joggal a Demokráciáért Európai Bizottsága (Velencei Bizottság) vonatkozó véleményeivel – összhangban el kell törölni az etnikai hovatartozáson alapuló választójogi korlátozásokat;
7. ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy olyan világos megoldást kell találni az állami tulajdon kérdésére, amely összhangban áll a központi hatalom alkotmányos kiváltságaival;
8. emlékezteti a bosznia-hercegovinai politikusokat arra, hogy az ő feladatuk a fent említett kérdésekben megállapodásra jutni, és amennyiben ez nem sikerül, országukat és a lakosságot stagnálásra és elszigetelésre kárhoztatják egy olyan időszakban, amikor Bosznia-Hercegovinát amúgy is nagyon súlyosan érinti a jelentős munkahelyvesztéssel járó pénzügyi és gazdasági válság;
9. rámutat, hogy az ország alkotmányos reformját és európai kilátásait a bosznia-hercegovinai társadalom valamennyi részének bevonásával zajló átfogó és részletes vita tárgyává kell tenni, és az nem lehet a fő politikai pártok és etnikai közösségek vezetőinek monopóliuma;
10. sürgeti a bosznia-hercegovinai Miniszterek Tanácsát és a Parlamenti Közgyűlést, hogy tegyenek nagyobb és hatékonyabb erőfeszítéseket az európai integráció követelményeinek való megfeleléshez szükséges jogszabályok elfogadása érdekében, és sürgeti Bosznia-Hercegovina különböző hatóságait és szerveit, hogy javítsák az uniós ügyekkel kapcsolatos koordinációt;
11. felszólít az Európai Unió Integrációs Hivatal új vezetőjének kinevezésére, és emlékezteti a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy a jelöltek kiválasztásának nem pártálláson, hanem kizárólag a vonatkozó szakmai tapasztalaton, bizonyított szakértelmen és az európai ügyek alapos ismeretén kell alapulnia;
12. felhívja a bosznia-hercegovinai hatóságokat, hogy mielőbb teljesítsék a vízumliberalizációs menetrendben előírt követelményeket, hogy 2009 végéig biztosítani lehessen a jelenlegi vízumkötelezettségek megszüntetését;
13. aggodalmát fejezi ki a bosznia-hercegovinai médiába való politikai beavatkozás, valamint az üzleti, politikai és médiaérdekek összefonódása miatt; e tekintetben felhívja a hatóságokat, hogy teljes mértékben tartsák tisztelben az újságírók jogait és a média függetlenségét;
14. megismétli ugyanakkor, hogy a nemzetközi közösség és főképviselője szigorú, a főképviselő Valentin Inzko úr mandátumával összhangban levő intézkedésekkel fog válaszolni a daytoni békemegállapodás, különösen a különböző etnikai közösségek közös államban történő békés együttélésének aláaknázására tett bármilyen kísérletre;
15. ennél fogva azon a véleményen van, hogy a főképviselő hivatalának támogatnia kell a bosznia-hercegovinai hatóságokat a Béke-végrehajtási Tanács által kitűzött öt célkitűzés és két feltétel megvalósításában és megfelelő végrehajtásában, és hogy addig a hivatalnak meg kell maradnia és biztosítania kell a daytoni békemegállapodás megfelelő végrehajtását;
16. hangsúlyozza, hogy a Béke-végrehajtási Tanács által kitűzött öt célkitűzés és két feltétel megvalósítása érdekében tett lépések az uniós menetrendben való előrelépéshez is szükségesek;

2009. április 24. péntekig

17. sajnálja, hogy a Tanács oly kevés figyelmet fordít a bosznia-hercegovinai politikai légkör romlására, valamint, hogy a tagállamok mindeddig nem adták tanújelét abbéli szándékuknak, hogy komolyan és összehangoltan vegyék fel a küzdelmet az országban uralkodó helyzet ellen;

18. felszólítja a Tanácsot, hogy fogadja el a Bosznia-Hercegovinára vonatkozó, jelen állásfoglalásban foglalt követelményeket, és kötelezze el magát végrehajtásuk előmozdítása mellett; ezzel összefüggésben úgy véli, hogy a Tanácsnak a következőket kell biztosítania az EU új különmegbízottja számára:

a) erős és világosan meghatározott mandátumot és a szükséges emberi erőforrásokat, hogy megkönnyítsék a jelen állásfoglalásban foglalt reformok elfogadását, és előmozdítsák a civil társadalommal történő párbeszédet ezekben a kérdésekben, többek között célzott lakossági kampányok, valamint a kultúrák közötti és a vallások közötti párbeszédet elősegítő tevékenységek révén;

b) az EU összes eszközét, így többek között szankciók kiszabását is (pl. az EU-s pénzügyi támogatás felfüggesztését) az országban történő valódi haladás elérése érdekében;

c) teljes és folyamatos politikai támogatást és felhatalmazást a Bosznia-Hercegovinában jelen lévő uniós szereplők és eszközök átfogó koordinációjához, biztosítva ezáltal az EU fellépéseinek következetességét és koherenciáját, valamint a koordinációt a Bosznia-Hercegovinában jelen levő, megfelelő nem uniós nemzetközi szereplőkkel;

d) a Politikai és Biztonsági Bizottságnak a Bosznia-Hercegovinában végbemenő fejlődésről történő havi tájékoztatásához és a célzott szankciókra irányuló megfelelő ajánlások megtételéhez való jogot;

19. felszólítja az EU közös kül- és biztonságpolitikai főképviseletét Javier Solana urat és a bővítésért felelős biztost Olli Rehn urat, hogy játsszanak aktívabb és láthatóbb szerepet Bosznia-Hercegovinában az országba tett rendszeres látogatások, valamint a civil társadalom képviselőivel folytatott párbeszéd hatékonyabb előmozdítása révén;

20. dicséri a bosznia-hercegovinai civil társadalmat, amiért több jó szándékról tett tanúbizonyságot mint politikai vezetőik, és amiért az országban belüli változás és megbékélés pozitív tényezője;

21. úgy véli továbbá, hogy a nemzetközi haderők bosznia-hercegovinai jelenlétét és gyors bevetettségét fenn kell tartani, megmutatva ezzel a nemzetközi közösség azon elhatározását, hogy megvédi Bosznia-Hercegovina biztonságát és integritását;

22. megismétli azt a követelést, hogy haladéktalanul tartóztassák le a volt Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűnök kivizsgálását végző nemzetközi törvényszék által keresett, még szabadlábban levő vádlottakat, és határozott fellépésre szólítja fel a bosznia-hercegovinai hatóságokat az ezeket a vádlottakat segítő bűnözői hálózatok felszámolására;

23. végül fokozott párbeszédre szólítja fel az EU-t, az USA-t és a többi releváns nemzetközi szereplőt annak érdekében, hogy megszerezhető legyen Bosznia-Hercegovina koherens megközelítésének támogatása, és megelőzhető legyen az ország politikai helyzetének további romlása, illetve a térség destabilizációja; hangsúlyozza, hogy Bosznia-Hercegovina fejlődésének elősegítése érdekében fokozott regionális együttműködésre van szükség;

24. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, valamint Bosznia-Hercegovina és államegységei kormányainak és parlamentjeinek.